

Informatīvais ziņojums “Par priekšlikumiem valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem 2022.gadam un ietvaram 2022.–2024.gadam”

Pamatojoties uz Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2021.gada 25.marta rīkojumu Nr.207 “Par likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam” un likumprojekta “Par valsts budžetu 2022.gadam” sagatavošanas grafiku” un 2021.gada 24.augusta MK sēdē nolemto, Finanšu ministrija ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu “Par priekšlikumiem valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem 2022.gadam un ietvaram 2022.–2024.gadam” (turpmāk – informatīvais ziņojums).

1. Vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas valdības politikas

MK 2021.gada 24.augusta sēdē, izskatot Finanšu ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2022.-2024.gadā”, tika pieņemts zināšanai, ka vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas politikas tiek prognozēta 2022.gadā -1000,1 milj. *euro* jeb -2,9% no IKP, 2023.gadā -443,8 milj. *euro* jeb 1,2% no IKP un 2024.gadā -130,6 milj. *euro* jeb -0,3% no IKP.

Tika noteikts, ka indikatīvā fiskālā telpa primārajiem kārtējiem nacionāli finansētajiem izdevumiem 2022., 2023. un 2024.gadā ir 302 000 000 *euro*.

	2022.gadā	2023.gadā	2024.gadā
Vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas politikas, milj. <i>euro</i>	-1000,1	-443,8	-130,6
Vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas politikas, % no IKP	-2,9%	-1,2%	-0,3%
Indikatīvā fiskālā telpa primārajiem kārtējiem nacionāli finansētajiem izdevumiem, <i>euro</i>	302 000 000	302 000 000	302 000 000

2. Priekšlikums fiskālās telpas palielināšanai

Labklājības ministrija (turpmāk – LM), veicot detalizētu speciālā budžeta izdevumu analīzi 2021.gada janvārī-augustā ir secinājusi, ka atbilstoši 2021.gada izpildes tendencēm bezdarbnieka pabalstu izmaksām 2021.gadā būs nepieciešams mazāks finansējums nekā plānots (indikatīvi 13 milj. *euro*, kas tiks pārdalīts pensiju izdevumu segšanai, kam prognozējās finansējuma iztrūkums).

Vienlaikus LM pārvērtēja un veica atkārtotu detalizētu analīzi arī par 2022.-2024.gadā plānoto finansējumu bezdarbnieka pabalstu izmaksām. Šī gada jūlijā, plānojot izdevumus bezdarbnieka pabalstiem uz speciālā budžeta bāzes prognozēm 2022.gadā, tika ņemta vērā faktiskā izpilde 2021.gada 1.pusgadā un prognoze līdz gada beigām, ņemot vērā Finanšu ministrijas makroekonomisko rādītāju prognozes, tostarp par reģistrēto bezdarba līmeni, kā arī pieņēmumi saistībā ar izmaiņām valsts atbalsta pasākumos nodokļu maksātājiem Covid-19 krīzes apstākļos. 2022.gada bāzes prognozēs tika ņemts vērā, ka 2021.gadā bezdarbnieka pabalsta saņēmēju īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā sasniegs 56%, savukārt 2022.gadā 60%. Šobrīd finanšu un statistikas dati uz 2021.gada 10.septembri liecina, ka faktiskās izpildes tendences attiecībā uz bezdarbnieka pabalsta saņēmēju īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā jau šobrīd atpaliek no plānotā un 2021.gadā varētu sasniegt 52% (t.i., par 4% punktiem mazāk nekā uz bāzes sagatavošanas brīdi), uzrādot attiecīgi mazāku bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaita attīstības tendenci, kas varētu ietekmēt arī nākamā gada budžeta izpildes rādītājus. Līdz ar to LM ir pārskatījusi bezdarbnieka pabalsta 2022.-2024.gada prognozes, piemērojot iepriekš minēto faktu,

ka 2021.gadā bezdarbnieka pabalsta saņēmēju īpatsvaru reģistrēto bezdarbnieku skaitā jau šobrīd atpaliek no plānotā par 4% punktiem un prognozē, ka 2022.gadā bezdarbnieka pabalsta saņēmēju īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku skaitā sasniegs 56% (iepriekš prognozēto 60% vietā). Līdz ar to, LM prognozē, ka vidējais bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaits 2022.-2024.gadā samazināsies par ~2 tūkst. personām mēnesī, salīdzinot ar 2022.-2024.gadā plānoto.

	2022.gada bāzes projekts	2022.gada prognoze	Starpība	2023.gada bāzes projekts	2023.gada prognoze	Starpība	2024.gada bāzes projekts	2024.gada prognoze	Starpība
Saņēmēju skaits, vid. mēnesī	35 556	33 555	-2 001	30 633	28 545	-2 088	28 992	26 787	-2 205
Pabalsta apmērs, vid. mēnesī	373,46	373,46	0	392,16	392,16	0	411,76	411,76	0
Izdevumi gadā	159 345 932	150 378 048	-8 967 884	144 156 447	134 329 075	-9 827 372	143 254 073	132 360 093	-10 893 980

Līdz ar to, LM lūdz atbalstīt priekšlikumu valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta apakšprogrammā 04.02.00 “Nodarbinātības speciālais budžets” samazināt izdevumus sociāla rakstura maksājumiem un kompensācijām 2022.gadā 8 967 884 *euro* apmērā, 2023.gadā 9 827 372 *euro* apmērā un 2024.gadā 10 893 980 *euro* apmērā.

Samazinot speciālā budžeta izdevumus, attiecīgi atbrīvojas fiskālā telpa.

	2022.gadā	2023.gadā	2024.gadā
Labklājības ministrijas valsts speciālā budžeta pārrēķins, <i>euro</i>	8 967 884	9 827 372	10 893 980
Koriģēta fiskālā telpa, <i>euro</i>	310 967 884	311 827 372	312 893 980

3. Priekšlikumi prioritārajiem pasākumiem

MK 2021.gada 24.augusta sēdē (prot. Nr.57 53.§), izskatot informatīvo ziņojumu “Par ministriju un citu centrālo valsts iestāžu prioritārajiem pasākumiem 2022., 2023. un 2024. gadam”, tika pieņemti zināšanai ministriju un citu centrālo valsts iestāžu (turpmāk – ministrija), tai skaitā neatkarīgo iestāžu papildu finansējuma pieprasījumi prioritārajiem pasākumiem.

Valdību veidojošo partiju pārstāvji pēc MK 2021.gada 24.augusta sēdes ir izdiskutējuši un sagatavojuši priekšlikumus atbalstāmajiem prioritārajiem pasākumiem saskaņā ar informatīvā ziņojuma 1. un 2.pielikumu.

Paredzēta papildu finansējuma novirzīšana neatkarīgajām iestādēm, ar valsts drošību saistītiem prioritāriem pasākumiem, pieņemto lēmumu un saistību izpildei, kā arī valdības noteiktajām prioritātēm un citiem nozīmīgiem pasākumiem.

4. Nodokļu ieņēmumu pasākumu ietekme uz valsts budžetu

4.1. Darbaspēka nodokļu sloga mazināšana – neapliekamais minimums no 2022.gada 1.janvāra 350 *euro* mēnesī, no 2022.gada 1.jūlija –500 *euro* mēnesī

Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra sēdes protokolā Nr.55 38.§ 7.punktā noteikts¹: “Lai nodrošinātu Latvijas starptautisko konkurētspēju un atbalstu strādājošiem, turpināt darbaspēka nodokļa

¹ Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2020-09-22>

sloga mazināšanu, izvērtējot ekonomiskās izaugsmes tendences, faktiskos nodokļu ieņēmumus, kā arī šo izmaiņu fiskālās ietekmes uz valsts un pašvaldību budžetiem. Finanšu ministrijai, konsultējoties ar sociālajiem un sadarbības partneriem un Latvijas Banku, līdz 2021.gada 1.jūnijam iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par tālāku darbaspēka nodokļu sloga mazināšanu, īpaši mazo un vidējo algu saņēmēju grupā, primāri vērtējot iespēju pakāpeniski palielināt iedzīvotāju ienākuma nodokļa diferencētā neapliekamā minimuma apmēru līdz valstij noteiktās minimālās darba algas lielumam un iespēju mazināt valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) likmes. Gatavojot likumprojektu "Par valsts budžetu 2022.gadam" un likumprojektu "Par vidējā termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam" Ministru kabinets atbilstoši atbalstītajiem pasākumu priekšlikumiem darbaspēka nodokļa sloga mazināšanai paredz nepieciešamo finansējumu to īstenošanai, vienlaikus nodrošinot likumā noteikto fiskālo nosacījumu ievērošanu."

Vairāku gadu garumā viena no valdības galvenajām prioritātēm nodokļu jomā ir bijusi darbaspēka nodokļu sloga mazināšana. Tāpēc gandrīz katru gadu tiek veikti pasākumi, lai pakāpeniski īstenotu šo prioritāti.

Arī Eiropas Komisija ir konstatējusi, ka viens no galvenajiem Eiropas Savienības dalībvalstu izaicinājumiem ir augstais darbaspēka nodokļu slogs. Latvija ir saņēmusi Eiropas Komisijas rekomendāciju: *samazināt darbaspēka nodokļus zemu ienākumu saņēmējiem, novirzot tos uz citiem avotiem, jo īpaši uz kapitālu un īpašumu.*²

2021.gadā, lai turpinātu mazināt darbaspēka nodokļu slogu, par vienu procentpunktu tika samazināta VSAOI likme, no tās par 0,5% darba devēja likme un par 0,5% darba ņēmēja likme. Tāpat no 2021.gada no 1 200 uz 1 800 euro mēnesī tika paaugstināts ienākumu sliekšnis, līdz kuram piemēro ar IIN neapliekamo minimumu.

2021.gadā veiktās darbaspēka nodokļu izmaiņas mazināja darbaspēka nodokļu slogu (nodokļa ķīli) zemu ienākumu saņēmējiem, tomēr tas joprojām ir nedaudz augstāks kā pārējās Baltijas valstīs .

Lai turpinātu mazināt darbaspēka nodokļu slogu zemu ienākumu saņēmējiem un uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju Baltijas valstu starpā, ir nepieciešams turpināt paaugstināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu. Vienlaicīgi kopā ar neapliekamā minimuma paaugstināšanu ir jāpaaugstina arī pensionāru neapliekamais minimums.

Neapliekamā minimuma un pensionāru nepaliekamā minimuma izmaiņas 2022.gadā un šo izmaiņu fiskālās ietekmes 2022.-2024.gadā

Parametri	2021	2022		Fiskālās ietekmes*, milj. euro		
		No 01.01.	No 01.07.	2022	2023	2024
Diferencētais neapliekamais minimums (DNM), EUR mēnesī	300	350	500			
<i>ienākums, līdz kuram NM tiek piemērots pilnā apmērā, EUR mēnesī</i>	500	500		-57,7	-89,2	-86,9
<i>ienākums, virs kura NM netiek piemērots, EUR mēnesī</i>	1 800	1 800				
Pensionāra neapliekamais minimums (NM), EUR mēnesī	330	350	500	-36,1	-63,7	-65,9
KOPĀ kopbudžetā*, milj. euro				-93,8	-152,9	-152,8
no tās: valsts pamatbudžetā				-14,2	-23,1	-23,0
pašvaldību budžetos				-79,6	-129,8	-129,8

Avots: FM aprēķini

* Norādīta viena gada fiskālā ietekme, salīdzinājumā ar plānotajiem ieņēmumiem, ņemot vērā makroekonomisko rādītāju prognozes uz 02.03.2021. un atgriezenisko efektu no pievienotās vērtības nodokļa.

Līdz ar to ir izpildīts Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra sēdes protokolā Nr.55 38.§ 7.punktā dotais uzdevums, jo mazo algu saņēmēju grupā darbaspēka nodokļu slogs tiks samazināts, pakāpeniski

² ES Padomes Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmes tematiskā diskusija par nodokļu reformām. *Discussion note on tax reforms in the context of the RRF*, 2021.gada februāris

palielinot iedzīvotāju ienākuma nodokļa diferencētā neapliekamā minimuma apmēru līdz valstij noteiktās minimālās darba algas lielumam.

4.2. Nodokļu atvieglojumi par darba devēja apmaksātiem medicīnas pakalpojumiem

2018.gadā 33 darba devēji ir izmantojuši darba koplīgumos paredzēto atvieglojumu darbinieka ēdināšanas izdevumiem (480 *euro* gadā) to piemērojot 13 374 darbiniekiem par kopējo summu 1,375 milj. *euro*. Vidējā summa uz vienu darbinieku 8,57 *euro* mēnesī.

2019.gadā 49 darba devēji ir izmantojuši darba koplīgumos paredzēto atvieglojumu darbinieka ēdināšanas izdevumiem (480 *euro* gadā) to piemērojot 17 272 darbiniekiem par kopējo summu 2,106 milj. *euro*. Vidējā summa uz vienu darbinieku 10,16 *euro* mēnesī.

2020.gadā 58 darba devēji ir izmantojuši darba koplīgumos paredzēto atvieglojumu darbinieka ēdināšanas izdevumiem (480 *euro* gadā) to piemērojot 18 642 darbiniekiem par kopējo summu 2,464 milj. *euro*. Vidējā summa uz vienu darbinieku 11,02 *euro* mēnesī.

Tā kā minētā summa netiek aplikta ar darbaspēka nodokļiem ietekme 2020.gadā vērtējama -1,3 milj. *euro* apmērā (VSAOI -0,84 milj. *euro*; IIN -0,44 milj. *euro*).

Tādējādi ir vērojama tendence likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 8.panta piecpadsmitajā daļā noteiktā iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojuma izmantošanas pieaugumam.

Iespējams arī, ka ne visi nodokļu maksātāji ir atspoguļojuši šāda veida atvieglojumu, kas neizslēdz iespēju, ka faktiskā piemērotā atvieglojuma summa un līdz ar to arī fiskālā ietekme ir lielāka nekā šobrīd paziņojumos norādītā.

Darba likums paredz, ka koplīgumu darba devējs var slēgt ar darbinieku pilnvarotu pārstāvi, ja darbinieki nav apvienojušies arodbiedrībā. Ņemot vērā, ka koplīgumu tādējādi var noslēgt arī uzņēmumi, kuru darbinieki nav arodbiedrībās, tas ļauj pieņemt, ka papildu pozīciju (veselības izdevumi) iekļaušanu koplīgumos noteiktajās garantijās varētu izmantot salīdzinoši plašs uzņēmumu loks.

Ņemot vērā iepriekš minēto, fiskālā ietekme būs atkarīgā no turpmākās minētā atvieglojuma izmantošanas intensitātes un var tikt balstīta vienīgi uz pieņēmumiem, par pamatu ņemot 2020.gada statistikas datus. Papildus jāņem vērā, ka veselības izdevumi rodas lielākajai daļai darbinieku atšķirībā no ēdināšanas izdevumiem, kas veidojas atkarībā no uzņēmuma darbības specifikas (šobrīd to galvenokārt izmanto lielveikalu ķēdes), tādējādi tiek sagaidīts, ka uzņēmēji lielākoties izmantos atvieglojumu tieši saistībā ar veselības izdevumiem (ēdināšanai uz darbinieku izmanto tikai vidēji 11 *euro* mēnesī no iespējamajiem 40 *euro*).

Attiecīgi vērtējot, ka atvieglojuma paplašināšanas gadījumā dubultotos to izmantojošo darbinieku skaits un vidējā izmantotā summa, negatīvā fiskālā ietekme vērtējama līdz pat -5,2 milj. *euro* gadā. Pieņemot, ka atgriezeniskais efekts būtiski samazinātu negatīvo fiskālo efektu (līdz pat 70 procentiem), Finanšu ministrija priekšlikuma negatīvo fiskālo ietekmi uz budžetu ir novērtējusi -1,4 milj. *euro* gadā.

4.3. PVN samazinātā likme 5 procentu apmērā iespieddarbiem

Pievienotās vērtības nodokļa likuma (turpmāk – PVN likums) 42.panta piektā daļa nosaka, ka pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) samazināto likmi 12 procentu apmērā piemēro iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā izdotai mācību literatūras un oriģinālliteratūras (literāru darbu — daiļliteratūrā, bērnu literatūrā, zinātniskajā un populārzinātniskajā literatūrā, uzzīņu literatūrā, reliģiskā literatūrā, memuārliteratūrā — un to tulkojumu) piegādei, izņemot minētās literatūras piegādi tiešsaistes režīmā vai to lejupielādējot. Minētais pants arī nosaka, ka

samazinātā PVN likme netiek piemērota literatūras piegādei tiešsaistes režīmā vai to lejupielādējot.

Šobrīd PVN likme grāmatām Latvijā ir viena no augstākajām Eiropas Savienībā; vidēji Eiropas Savienībā grāmatām noteiktā likme ir 6,6 procenti un tā tiek attiecināta uz visu formātu grāmatām, tostarp e-grāmatām; atsevišķās Eiropas Savienības valstīs grāmatām noteikta 0 procentu PVN likme. Latvijā grāmatām PVN likme 5 procentu apmērā tika piemērota līdz 2009.gadam, kad tā tika palielināta sākotnēji līdz 21 procentam un pēc tam samazināta līdz 12 procentiem. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem par izdevējdarbību Latvijā, kopš 2009.gada ikgadēji samazinās gan jaunizdevumu skaits, gan grāmatu tirāža. Pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem 2020.gadā izdoto grāmatu skaits, salīdzinot ar 2019.gadu, samazinājās par 14, 2%, savukārt tirāžu skaits – par 26,0%, sasniedzot zemāko rādītāju kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas. Igaunijā, kurā iedzīvotāju skaits ir 1, 325 milj. un grāmatā tiek piemērota 9 procentu PVN likme tiek izdoti 3634 grāmatu nosaukumi gadā, Latvijā uz 1,92 milj. iedzīvotāju tiek izdoti 1805 grāmatu nosaukumi gadā. skaits, kas parāda, ka uz vienu iedzīvotāju Latvijā iznāk par 180 % mazāks grāmatu skaits nekā Igaunijā.

Eiropas Grāmatizdevēju federācijas 2017.gada grāmatniecības sektora pētījumā³ minēts, ka EUROSTAT dati par mājsaimniecību patēriņu grāmatām Eiropā uzrāda, ka Latvijas pirktspējas paritātes rādītājs ir 35,3, kas ir 76 % zem vidējā Eiropas Savienības valstu rādītāja -103. Tas norāda uz nepieciešamību veicināt grāmatu patēriņu sabiedrībā un Latvijā izdoto darbu pieejamību tirgū par pieejamāku cenu, ko veicinās PVN samazinātās likmes piemērošana. Līdz ar to, lai nodrošinātu, ka ikgadēji palielinās jaunizdevumu skaits, pieaug tirāžas un grāmatu patēriņš, nodrošinot Latvijas sabiedrībai daudzveidīgāku grāmatu klāstu, uzlabojot to pieejamību un veicinot grāmatu iegādi, ir nepieciešams grāmatu piegādēm noteikt PVN samazināto likmi 5 procentu apmērā.

PVN likuma 42.panta septītā daļa nosaka, ka PVN samazināto likmi 12 procentu apmērā piemēro tādu iespaidarba vai elektroniska izdevuma formā izdotu avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisko izdevumu piegādei (izņemot minēto periodisko izdevumu piegādi tiešsaistes režīmā vai tos lejupielādējot), kuri iznāk ne retāk kā reizi trijos mēnešos un kuru vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplāru, kā arī to abonentmaksai.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latvijā izdoto laikrakstu, žurnālu un citu periodisko izdevumu gada tirāža ar katru gadu samazinās. Krasākais tirāžas samazinājums preseī konstatējams 2017.gadā (-22%); samazinās arī drukātās preses abonēšanas rādītāji – saskaņā ar valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” datiem laika posmā no 2010.gada līdz 2018.gadam pakāpeniski samazinājies gan abonementu skaits, gan piegādāto vienību skaits. Salīdzinot piegādāto abonēto preses vienību skaitu 2009.gadā ar datiem par 2019.gadu, secināms, ka 10 gadu laikā tas ir samazinājies vairāk nekā divas reizes (no 44 667 694 uz 21 866 738). Šī samazinājuma cēloņi ir nelielais tirgus apjoms, zemā sabiedrības pirktspēja, konkurence ar interneta medijiem un sabiedrības depopulācija. Mediju lietošanas paradumu maiņas rezultātā ir pieaugusi interneta mediju auditorija, taču sarūk preses izdevumu, it īpaši dienas laikrakstu, tirāžas. Tas apdraud drukāto mediju kā viedokļu daudzveidības avota, latviešu valodas un kultūras balsta pastāvēšanu un iespēju sabiedrībai saņemt daudzveidīgu un sabiedriski nozīmīgu informāciju. Būtisku iesaīdu uz Latvijas mediju vidi ir atstājusi ekonomiskā lejupslīde, kas, sākot ar 2009.gadu, ir ievērojami samazinājusi reklāmas tirgus apjomu un vietējo mediju uzņēmējdarbības spēju. Mediju nozarē joprojām ir novērojamas ekonomiskās krīzes sekas – reklāmas tirgus nav sasniedzis tos finanšu rādītājus, kādi pastāvēja pirms ekonomiskās krīzes (94 milj. – 2007.gadā, 49 milj. – 2012.gadā, 76 milj. – 2014.gadā, 78 milj. – 2016.gadā, 85 milj. – 2018.gadā). Turklāt gadu no gada proporcionāli samazinās reklāmas tirgus daļa drukātajos medijos:

³ Eiropas grāmatizdevēju federācijas pētījums par grāmatniecības sektoru 2017.gadā

<https://reasonsandpersons.wordpress.com/2018/12/29/the-book-sector-in-europe-facts-and-figures-2017/>

LR FM Informatīvais ziņojums 24.09.2021 par priekšlikumiem valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem 2022 2024

	2014	2015	2016	2017	2018
Reklāmas tirgus daļa žurnālos	10%	10%	8%	6%	6%
Reklāmas tirgus daļa laikrakstos	8%	6%	5%	4%	4%

Ierobežota finansējuma apstākļos vietējo mediju kvalitatīva darbība ir apgrūtināta. Saskaņā ar Latvijas Preses izdevēju asociācijas sniegto informāciju lielākā daļa preses izdevēju Latvijā šobrīd strādā ar zaudējumiem. Vislielākos zaudējumus rada darbība reģionālajā tirgū – saskaņā ar Latvijas Preses izdevēju asociācijas informāciju izdevēju zaudējumi reģionālajā tirgū veidoja vairāk nekā 800 000 *euro* 2013.gadā, vairāk nekā 700 000 *euro* 2014.gadā un vairāk nekā 80 000 *euro* 2015.gadā.

No valsts drošības viedokļa ir svarīgi nodrošināt, ka tās iedzīvotājiem ir pieejama daudzveidīga mediju radīta informācija, jo demokrātisku procesu kvalitatīvai funkcionēšanai ir nepieciešama informēta un kritiski domājoša sabiedrība. Mediji nodrošina ne tikai sabiedrības informēšanu, izglītošanu un izklaidēšanu, bet arī piedalās kvalitatīvas nacionālās demokrātiskās diskursa telpas veidošanā. Līdz ar to ir nepieciešams rast risinājumus, kas nodrošinātu valsts iedzīvotājiem piekļuvi uzticamam un kvalitatīvam informācijai.

Viens no izplatītākajiem mehānismiem Eiropas Savienībā, ar kuru tiek veicināta preses izdevumu pieejamība sabiedrībai, ir PVN samazināta likme. Arī Latvijā drukātajiem medijiem ir noteikta PVN samazināta likme 12 procentu apmērā. Vienlaikus konstatējams, ka Latvijā noteiktā PVN likme ir viena no augstākajām starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, kur tā lielākoties ir no 0 procentu līdz 10 procentu apmērā. Līdz ar to ir nepieciešams preses izdevumiem noteikt PVN samazināto likmi 5 procentu apmērā, tādējādi veicinot preses izdevumu pieejamību Latvijas iedzīvotājiem, samazinot tirāžu kritumu un rezultātā nodrošinot plašāku sabiedrības piekļuvi augstvērtīgai un uzticamai informācijai.

Saskaņā ar Finanšu ministrijas veiktajiem aprēķiniem PVN samazinātās likmes 5 procentu apmērā ieviešana samazinās ikgadējos valsts pamatbudžeta ieņēmumus par 4 754 000 *euro*.

5. Pasākumi bilances nodrošināšanai

Lai varētu nodrošināt aktuālākos prioritāros pasākumus, atbalstīto ieņēmumu un izdevumu izmaiņu rezultātā bilances kompensēšanai paredzēti šādi pasākumi (skat. informatīvā ziņojuma 1.pielikumu):

- darba samaksas palielinājuma atgriezeniskais efekts nodokļu ieņēmumos;
- pašvaldību finanšu izlīdzināšanas speciālās dotācijas korekcija (64.resors);
- gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmā finansējuma korekcija (74.resors).

6. Fiskāli neitrāli ministriju priekšlikumi budžeta prioritāšu nodrošināšanai

Ministrijas ir iesniegušas Finanšu ministrijā fiskāli neitrālus priekšlikumus budžeta prioritāšu nodrošināšanai atbilstoši valdībā pieņemtiem lēmumiem.

6.1. Iekšlietu ministrijas priekšlikums

Iekšlietu ministrija (turpmāk – IeM) likumprojekta “Par valsts budžetu 2022.gadam” un likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam” sagatavošanas

procesā ir iesniegusi fiskāli neitrālu priekšlikumu, rosinot palielināt valsts pamatbudžeta ieņēmumu prognozes no pārējiem naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē un attiecīgi palielināt dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem un izdevumus IeM budžetā.

Lai nodrošinātu transportlīdzekļu nomai no 2022. gada līdz 2027. gadam un turpmāk katru gadu papildu nepieciešamo finansējumu, kā daļējs finansējuma avots tiek paredzēts valsts pamatbudžeta ieņēmumu palielinājums no papildu plānotajiem ieņēmumiem no pārējiem naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē (turpmāk – naudas sodi). Tiek prognozēts ieņēmumu palielinājums no naudas sodiem, jo, stājoties spēkā Administratīvās atbildības likumam no 2020. gada 1. jūlija, būtiski samazinājies naudas sodu samaksas termiņš un atbilstoši grozījumiem Ceļu satiksmes likuma 62. pantā (pieņemts 2019.gada 12.decembrī, spēkā no 2020.gada 13.janvāra) palielinājies naudas soda apmērs par transportlīdzekļa vadīšanu vai mācīšanu vadīt transportlīdzekli, atrodoties alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, kā arī atteikšanos no medicīniskās pārbaudes.

2020.gadā ieņēmumi no naudas sodiem bija 9 703 064 *euro* (2020.gada plāns 7 843 008 *euro*, izpilde pret 2020.gada plānoto ir 123,7% jeb 1 860 056 *euro*). Savukārt 2021.gadā izpilde 8 mēnešos ir 7 540 116 *euro*. 2022.gadā un 2023.gadā plānotie ieņēmumi no naudas sodiem ir 8 143 008 *euro*, tādējādi ieņēmumu no naudas sodiem palielinājuma prognoze (palielinājums par 1 550 000 *euro*) no 2022.gada veikta, balstoties uz naudas sodu regulējošo normatīvo aktu izmaiņām un šo ieņēmumu izpildes rādītājiem.

Minētie papildu ieņēmumi ir viens no finansējuma avotiem papildu izdevumu segšanai transportlīdzekļu nodrošināšanai Valsts policijai atbilstoši Ministru kabineta 2021.gada 6.jūlija sēdē (prot. Nr.51, 96.§) izskatītajam informatīvajam ziņojumam “Par Valsts policijas funkciju nodrošināšanai nepieciešamo transportlīdzekļu nomu 2022.gadam un turpmākajiem gadiem”.

6.2. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (sadarbībā ar Satiksmes ministriju) priekšlikums

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) sadarbībā ar Satiksmes ministriju (turpmāk – SM) likumprojekta “Par valsts budžetu 2022.gadam” un likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024.gadam” sagatavošanas procesā ar VARAM 2021.gada 16.jūlija vēstuli Nr.1-132/6721 ir iesniegusi fiskāli neitrālu priekšlikumu, rosinot palielināt valsts pamatbudžeta ieņēmumus no numerācijas lietošanas tiesību ikgadējās valsts nodevas un attiecīgi palielināt dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem un izdevumus VARAM un SM budžetā.

Ievērojot Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumus Nr. 828 “Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesību ikgadējo valsts nodevu” paredzēto ar nodevu aplikt visus numerācijas resursus, to anotācijā un tās pielikumā sniegtos aprēķinus⁴, iepriekš minētās ministrijas plāno, ka valsts pamatbudžeta ieņēmumi no numerācijas lietošanas tiesību ikgadējās valsts nodevas būs šādā apmērā:

- 2022.gadā 580 360 *euro* (palielinājums pret likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam” plānoto – 417 360 *euro*),
- 2023.gadā 516 360 *euro* (palielinājums pret likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam” plānoto – 353 360 *euro*)
- 2024.gadā un turpmāk ik gadu 516 360 *euro*.

Ieņēmumu prognoze noteikta, ņemot vērā esošo situāciju un esošo numerācijas resursu daudzumu, kas ir piešķirts komersantiem.

⁴ <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40491965>

Ņemot vērā ieņēmumu palielinājumu, VARAM un SM rosina palielināt dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem un izdevumus:

- VARAM budžeta programmā 30.00.00 “Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti” 2022.gadā 28 000 *euro*, 2023.gadā 28 000 *euro*, 2024.gadā un turpmāk ik gadu 28 000 *euro* apmērā, lai pilnveidotu VAS ES numerācijas datu bāzi un nodrošinātu efektīvu nodevas administrēšanas procesu, tādā veidā nodrošinot finansējumu iesniegtajam prioritārā pasākuma pieteikumam Nr.21_12_P “Numerācijas datubāze - valsts informācijas sistēma, kas tiek uzturēta VAS “Elektroniskie sakari” - funkcionalitātes palielināšana, numerācijas nodevas administrēšanas sistēma”.
- SM budžeta programmā 97.00.00 “Nozaru vadība un politikas plānošana” 2022.gadā 389 360 *euro*, 2023.gadā 185 652 *euro*, 2024.gadā un turpmāk ik gadu 113 052 *euro*, lai nodrošinātu Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa prasību par elektronisko sakaru tīklu ģeogrāfisko apsekošanu (kartēšanu), tādā veidā nodrošinot finansējumu iesniegtajam prioritārā pasākuma pieteikumam Nr.17_11_P “Platjoslas pieejamības ģeogrāfiskās informācijas sistēmas izveide un uzturēšana”.

VARAM un SM iesniegtā fiskāli neitrālā priekšlikuma kopsavilkums, *euro*

Pasākums	Budžeta programma	2022	2023	2024
VARAM				
Numerācijas datubāze - valsts informācijas sistēma, kas tiek uzturēta VAS “Elektroniskie sakari” - funkcionalitātes palielināšana, numerācijas nodevas administrēšanas sistēma	30.00.00 “Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti”	28 000	28 000	28 000
SM				
Platjoslas pieejamības ģeogrāfiskās informācijas sistēmas izveide un uzturēšana	97.00.00 “Nozaru vadība un politikas plānošana”	389 360	185 652	113 052
KOPĀ izdevumu pasākumiem		417 360	213 652	141 052
Numerācijas lietošanas tiesību ikgadējās valsts nodevas ieņēmumu palielinājums		417 360	353 360	353 360
<i>Atlikums</i>		<i>0</i>	<i>139 708</i>	<i>212 308</i>

Finanšu ministrs

J.Reirs

Zane Adijāne, 67095437
zane.adijane@fm.gov.lv